

VISOKA DEFEKTOLOŠKA ŠKOLA U ZAGREBU

1. Visoka defektološka škola u Zagrebu osnovana je Odlukom Sabora SR Hrvatske od 10. srpnja 1962. Dvije godine funkcionirala je kao samostalna visokoškolska ustanova, a u sastav Sveučilišta primljena je na sjednici Savjeta Sveučilišta od 26. prosinca 1964.

Do osnivanja Visoke defektološke škole studij defektologije izvodio se na Odsjeku za defektologiju Više pedagoške škole u Zagrebu. Taj Odsjek osnovan je 1947. godine i imao je dva studijska smjera: studij mentalne retardacije i studij gluhoće i govornih oštećenja.

Neposredni povod za osnivanje Visoke defektološke škole stvoren je pretvaranjem Više pedagoške škole u Pedagošku akademiju, u kojoj, s novom organizacijom studija, odsjek za defektologiju nije bio predviđen. No, iako je neposredni povod za osnivanje Visoke defektološke škole bila reforma nastavnih škola I stupnja, potreba za visokoškolskim obrazovanjem stručnjaka na području defektologije izrasla je iz naglog i vrlo složenog razvoja defektologije kao nauke te sve složenijih zahtjeva prakse. Za suvremenu defektološku praksu, kao i s obzirom na razvoj defektologije u našoj zemlji, bilo je potrebno obrazovati novi tip stručnjaka-defektologa.

Pripremni rad koji se sastojao od izrade elaborata o koncepciji studija na nivou visokoškolske nastave, izradi nastavnog plana i programa te kadrovske strukture izvršili su profesori Više pedagoške škole u suradnji s Klubom studenata defektologije i profesorima Filozofskog fakulteta (Z. B u j a s, P. Š i m l e š a i P. G u b e r i n a). Elaborat je dostavljen na razmatranje zainteresiranim organima, ustanovama i organizacijama. Nakon svih provedenih priprema Sabor SR Hrvatske donio je Odluku o osnivanju Visoke defektološke škole. Uz to je izabran i Savjet Visoke škole, koji je upravljao organizacijom studija, brinuo se o izboru nastavnika i elektorske komisije te izvršio izbor prvog dekana.

Zadaci Visoke defektološke škole bili su: Organiziranje i izvođenje nastave I i II stupnja te organiziranje i izvođenje naučno-istraživačkog rada. Studij I stupnja obrazovao je nastavnike defektologe, a studij II stupnja profesore defektologe. Iako je nastava podijeljena na dva stupnja, oba su predstavljala organizacionu cjelinu.

Osnivanjem Visoke defektološke škole stvorena je prvi put u Jugoslaviji mogućnost da se defektologija studira na visokoškolskom nivou i da se odgajaju visokoobrazovani stručnjaci, koji mogu rješavati složene zadatke suvremene defektološke prakse.

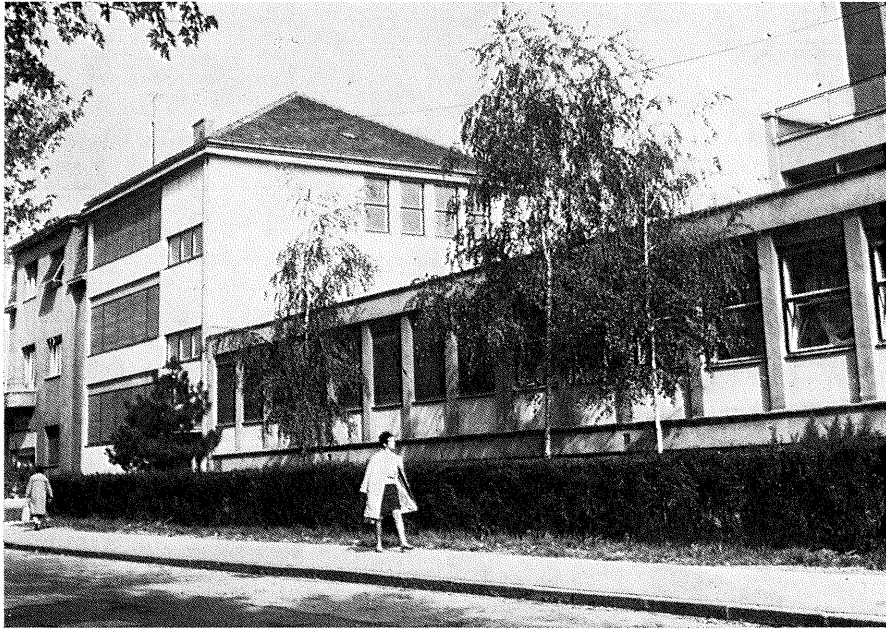
2. U svom razvoju, kao nova i jedina visokoškolska ustanova u zemlji, bez tradicija i uzora, bez dovoljnog visokoobrazovanog stručnog kadra, Visoka defektološka škola prolazila je kroz mnoge poteškoće. Stupnjevana nastava nije opravdala svrhu svog postojanja (oko

90% studenata I stupnja nastavljalo je studij na II stupnju neposredno nakon diplomiranja), rascjepkanost studija, velik broj nastavnika u honorarnom radnom odnosu, izvanredni studij, preopterećenost nastavnika velikim brojem sati i slične poteškoće otežavale su organizaciju i provođenje nastave. Uza sve to Vijeće nastavnika, Savjet Visoke škole i drugi organi upravljanja, zajedno sa Savezom studenata, s uspjehom su se borili za bolje materijalne uvjete, za prostorije (izgrađena je nova školska zgrada); donošenjem Statuta 1964. g. riješeni su mnogi problemi u nastavi; raspravljena su pitanja profila kadra, koncepcije studija, upisa studenata i sl., organizirano je i interfakultetsko savjetovanje Visoke defektološke škole i srodnih institucija I stupnja studija u Ljubljani i Beogradu.

3. Prilikom osnivanja Visoke defektološke škole 1962. godine izrađen je nastavni plan I i II stupnja studija. Na I stupnju studija nastava se granala na četiri studijska smjera: mentalna retardacija, sljepoća i slabovidnost, gluhoća i naglušost, te govorna oštećenja (logopedija). Nastava II stupnja nije u to vrijeme bila diferencirana. Za sve studente organiziran je jedinstveni (polivalentni) studij. Taj tip studija, iako je odgovarao potrebama prakse, značio je stanovitu organizacionu anomaliju te je morao biti zamijenjen novim oblikom nastave. Na početku 1964/65. šk. god. uvodi se novi nastavni plan s dvopredmetnim studijem, i to na I i II stupnju studija. Statutom od 1964. godine osnovane su dvije nove studijske grupe: za socijalnu patologiju i tjelesnu invalidnost.

Prema najnovijem Statutu iz 1968. godine nastavni i znanstveni rad Visoke škole dobio je osnovu koja zadovoljava zahtjeve reforme visokog školstva i omogućava suvremeno izvođenje nastave i razvoj znanstvenog rada uz aktivnije učestvovanje studenata u svim oblicima života i rada na Školi. Nova koncepcija studija iz 1968. godine osniva se na ovim principima: 1. organiziranje kontinuiranog studija II stupnja; 2. integriranje studija grupiranjem srodnih struka; 3. pružanje mogućnosti studentima za uži izbor struke unutar date kompleksnosti; 4. osposobljavanje studenata za kreativniji pristup studiju; 5. uvođenje studenata u metodologiju znanstvenog rada.

Na osnovu izloženih principa prišlo se razradi sistema studija. Ukinut je dvostepeni studij i organiziran jedinstveni četvorogodišnji studij drugog stupnja po posebnoj organizacionoj shemi. Ta shema predviđa samo dva studijska smjera: studij mentalne retardacije, poremećaja u ponašanju i tjelesne invalidnosti kao prvi te studij oštećenja sluha, govora i vida kao drugi studijski smjer. Za tu organizacionu shemu izrađen je novi nastavni plan, režim ispita i čitav niz drugih izmjena koje novi nastavni plan uvjetuje. Osnovna ideja prilikom izrade toga plana bila je: postepeno uvođenje studenata u studij struke preko pomoćnih općih i stručnih predmeta, povećanje broja sati za seminare i vježbe, smanjenje broja ispita i predmeta; omogućiti studentima da prate stručnu literaturu i imaju tješnje kontakte s praksom; omogućiti studentima da diplomiraju u realno postavljenom roku. Ovako organiziran studij počeo je 1968/69.

VISOKA DEFEKTOLOSKA ŠKOLA U ZAGREBU

Izvanredni studij organiziran je na Visokoj defektološkoj školi u Zagrebu (I i II stupanj studija) i u centrima (Novi Sad, Svetozarevo, Beograd, samo II stupanj). Nastava se odvija po istom nastavnom planu kao i u redovnom studiju.

Kako je Visoka defektološka škola nova ustanova, ona postdiplomski studij nije organizirala, iako je potreba za njegovim organiziranjem neosporna. Naime, svršeni studenti II stupnja, profesori defektolozi, ne mogu nastaviti svoje obrazovanje i specijalizaciju niti na jednoj od visokoškolskih ustanova u našoj zemlji. Jedini put za stjecanje daljnjih kvalifikacija zasada je studij u inozemstvu.

4. Jedan od osnovnih problema Visoke defektološke škole jest nedovoljan broj stalnih nastavnika (13), pretežan broj honorarnih nastavnika (29), nedovoljan broj asistenata (prvi asistent Dubravka *L e v a n d o v s k i* izabrana je prije dvije godine) i nezadovoljavajuća kvalifikaciona struktura stalnih nastavnika. U posljednje vrijeme situacija se popravlja (izabrana su tri nova asistenta). Potkraj 1964. godine osnovani su odsjeci kao posebne nastavno-naučne jedinice. Statutom od 1964. godine predviđeni su ovi odsjeci:

1. za proučavanje mentalne retardacije (predstojnik Angelina *B o r i ć*); 2. za proučavanje oštećenja vida (dr Franjo *T o n k o v i ć*); 3. za proučavanje oštećenja sluha i govora (dr Mihajlo *P r a ž i ć*, izv. prof.

Medicinskog fakulteta u Zagrebu); 4. za proučavanje socijalne patologije (Vojislav K o v a č e v i ć); 5. za proučavanje tjelesne invalidnosti (dr Zvezdana H e n n e b e r g). Statutom iz 1966. godine predviđen je i Odsjek za oštećenje govora kao posebna organizaciona jedinica. Kako je taj Statut 1968/69. revidiran, izmjenama koje se odnose na znanstveno-nastavne jedinice ukidaju se odsjeci i osnivaju katedre za pojedine studijske grupe.

5. Naučno-istraživački rad počeo se intenzivnije odvijati u posljednje dvije godine. Na Visokoj školi izrađena su tri naučno-istraživačka projekta, i to: »Neki faktori koji određuju uspjeh mentalno retardiranih osoba u industriji« (autori Angelina B o r i ć i suradnici), »Odnos obrazovanja u specijalnoj školi prema uspješnosti zapošljavanja mentalno retardiranih učenika u industriji« (A. B o r i ć i sur.) i »Ispitivanje faktora koji utječu na socijalnu i psihološku integraciju slijepih u normalnu radnu okolinu« (Vl. S t a n č i ć, F. T o n k o v i ć i G. Z o v k o). Sva tri projekta prihvaćena su od Saveznog zavoda za međunarodnu tehničku suradnju. Projekt »Ispitivanje faktora koji utječu na socijalnu i psihološku integraciju slijepih u normalnu radnu okolinu« prihvatila je Komisija Ministarstva zdravlja, prosvjete i socijalne zaštite SAD – Uprava za profesionalnu rehabilitaciju u Washingtonu i već se izvodi drugu godinu. Druga dva projekta načelno su primljena, ali je početak izvođenja određen za listopad 1969.

Nastavnici Visoke defektološke škole A. B o r i ć i V o j i s l a v K o v a č e v i ć sudjelovali su u izradi međunarodnog projekta »Cross Cultural Attitudes Toward Education and Rehabilitation of Handicapped«, kojem je autor John E. J o r d a n, Ph. D., profesor na Michigan State University, East Lansing, USA. Rad na projektu počeo je prije tri godine i sada je u završnoj fazi. Dovršava se izvještaj o podacima koji se odnose na Jugoslaviju (autori John E. J o r d a n i A. B o r i ć).

6. Visoka defektološka škola izdaje od 1965. godine svoj naučno-istraživački časopis *Defektologija* (četiri broja godišnje), jedini časopis teoretsko-stručnog karaktera na području defektologije u Jugoslaviji. Časopis okuplja domaće i strane stručnjake i obrađuje naučno-stručnu problematiku svih smjerova. Do ljeta 1969. izašlo je 13 brojeva.

7. S obzirom na specifičnost studija, Visoka defektološka škola surađuje s Medicinskim fakultetom (katedra za neurologiju, oftalmologiju, psihijatriju i otorinolaringologiju) i s Filozofskim fakultetom (odsjeci za pedagogiju i fonetiku). U inozemstvu je uspostavljena vrlo uska veza s Institutom defektoloških nauka Akademije pedagoških nauka u Moskvi i s Fakultetima defektoloških nauka u Moskvi i Lenjingradu. Isto tako postoje dobri odnosi sa sličnim visokoškolskim ustanovama u SAD (Columbia University, New York, Michigan State University, East Lansing) i s Humboldtovim univerzitetom u DR Njemačkoj. Neki nastavnici su članovi i odbornici međunarodnih udruženja (F.

T o n k o v i ć, pomoćnik sekretara Međunarodnog savjeta odgajatelja slijepe omladine; A. B o r i ć član komiteta Međunarodnog društva za znanstveno proučavanje mentalne retardacije).

U zajednici s Medicinskim fakultetom i Drugostepenom komisijom za kategorizaciju organizirano je savjetovanje o problemima kategorizacije i rehabilitacije tjelesno invalidne djece i omladine (Opatija 1968). Prvi put u nastavi defektologije studenti IV godine proveli su 1968. g. jednomjesečnu praksu u specijalnim ustanovama u Engleskoj i Danskoj.